

Nr 364.

Av herr **Holmgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 20, angående försvarsväsendets ordnande.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 20 till innevarande års riksdag bland annat ansett sig böra föreslå en genomgripande omorganisation av marinens underofficerskårer såväl vad beträffar deras sammansättning som antalet beställningar.

I fråga om underofficerskårens vid flottan sammansättning har Kungl. Maj:t föreslagit, att den år 1919 införda 3. graden skall borttagas och ersättas med en ny manskapsgrad, benämnd flaggkorpraler. Som stöd för sitt förslag har Kungl. Maj:t i propositionen lagt den mening, som i förevarande fråga hävdats av försvarsrevisionen. När år 1919 de förutvarande underofficerskorpralerna överfördes till en ny grad inom underofficerskåren, skedde detta huvudsakligen på grund av en stark opinion bland underofficerskorpralerna att ernå en mera tryggad ställning, ett krav som måste anses berättigat dels med hänsyn därtill, att underofficerskorpralerna utslutande gjorde tjänst såsom underofficerare, och dels enär uppflyttning till underofficerskorpral ägde rum vid ungefär samma levnadsålder som befordran till sergeant av 2. klass vid armén.

Försvarsrevisionen har emellertid funnit nödvändigt att nedbringa de synnerligen höga kostnaderna för underofficerskåren och fann betänkligheter i de proportioner, till vilka kårerna efter tillkomsten av underofficerare av 3. graden svällt ut. Graden hade ej heller motsvarat de förväntningar, som ställts på densamma. Revisionen hade kommit till den uppfattningen, att en återgång till den före 1919 tillämpade organisationen borde äga rum.

Några särskilda förväntningar torde väl knappast kunnat ställas på den 3. underofficersgraden. Arbetsuppgifterna äro desamma och personerna desamma, antingen de uppträda i form av underofficerskorpraler eller i 3. gradens underofficerares skepnad. Men — såsom sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona framhållit — för de förutvarande underofficerskorpralerna har 3. underofficergradens tillkomst motsvarat de förväntningar, de ansett sig kunna hysa om en säkrare anställningsform, bättre pensionsförhållanden samt icke minst gratialsrätt.

En enhällig mening bland flottans underofficerare önskar gradens bibehållande och marinmyndigheterna ha enhälligt avstyrkt försvarsrevisionens förslag om gradens borttagande.

Enligt mitt förmenande har tillkomsten av 3. underofficersgraden på ett lyckligt sätt återverkat på sjömanskårens rekrytering genom utsikterna för *Bihang till riksdagens protokoll 1924. 4 saml. 77 häft. (Nr 360—365.)* 426 24 2

de anställningsökande att vid en rimlig ålder kunna nå en säker ställning och bliva i stånd att sörja för sina familjer.

Den besparing, som propositionen förutsätter med en indragning av 3. underofficersgraden och dess ersättande med flaggkorpralsgraden, är enligt min mening fiktiv. Underofficerarna av 3. graden äro icke överbetalade. Den yrkesskicklighet, man ovillkorligen av dem måste kräva, gottgöres inom andra verksamhetsområden med vida högre avlöning. Jag tillåter mig att i detta sammanhang erinra om att exempelvis en 3. maskinist å statens ångfärjor, vilkens arbetsuppgift icke är mera omfattande än vad man skäligen kan fordra åtminstone av en äldre maskinist av 3. graden vid flottan, har ungefär samma avlöning som en flaggmaskinist, vilken kan bliva satt att på eget ansvar sköta samtliga de sinnrika maskiner, med undantag för de elektriska, vilka förekomma på flottans 1. klass pansarbåtar. Den ovissa ställningen i manskapsgraden och den lägre avlöningen kunna med visshet förutses resultera däri, att de verkligt dugliga inom sjömanskåren snarast söka att inom annat verksamhetsområde erhålla den säkra ställning, som tjänsten vid flottan icke längre kommer att erbjuda. Förr eller senare kommer det under sådana förhållanden att visa sig erforderligt att höja flaggkorpralsgradens avlöning till ett belopp, som står i rimligt förhållande till personalens obestridda yrkesskicklighet. Härvid är också att märka, att ett tillmötesgående av underofficerskårernas krav på att bibehålla 3. underofficersgraden, gör anställning som sådan begärligare för en något mindre avlöning, än vad den yrkesskicklige kommer att kräva i avsaknad av den förmån som ställning såsom underofficer av honom betraktas vara.

På grund härav kan jag icke finna klokt att nu sönderbryta en organisation, vilken så sent som år 1919 trätt i kraft, och mot vilken icke kraftigare argument kunnat framdragas än dem, som i försvarsrevisionens betänkande och Kungl. Maj:ts proposition kommit till synes. Däremot böra de gångna årens erfarenhetsrön tillgodogöras för förbättring av organisationen.

Såsom i försvarsrevisionens betänkande framgår har befordran till underofficer i många fall skett, innan vederbörande nått den mognad och stadga eller erhållit den befälsrutin, som äro nödvändiga betingelser för en underofficer. Detta förhållande tarvar rättelse och kan regleras utan djupare ingrepp i organisationen. För närvarande erhåller underofficer av 3. graden fullmakt först efter 3 års väl vitsordad tjänstgöring såsom konstituerad. Svenska underofficersförbundet, som väl inser behovet av en prövotid, har föreslagit, att densamma bör förläggas till sjömanskåren och att efter slutet av sagda tid fullmakt utfärdas för vederbörande vid uppkommen vakans. En sådan lösning avhjälpel det påtalade missförhållandet utan kraftigare ingrepp i organisationen.

I stället för propositionens förslag om inrättande vid flottan av 370 flaggkorpralsbeställningar bör därför på grund av det ovan anförda be-

räknas 250 underofficerare av 3. graden, under det att antalet flaggkorpraler minskas med motsvarande antal.

Beträffande det i propositionen föreslagna antalet sekundofficerare tillåter jag mig att anföra följande:

Såsom av propositionen framgår, föreslog försvarsrevisionen, att staten för flottans underofficerskår, nu upptagande 1,444 underofficerare, skulle minskas till 550, dels genom överförande av 3. gradens underofficerare till sjömanskåren såsom flaggkorpraler och dels genom indragning av ett antal befattningar. Behovet av personal i underofficerstjänst beräknades av marinmyndigheterna till 1,177, alltså 267 mindre än det nuvarande antalet — beroende huvudsakligen på inskränknigen i sjöförsvarets allmänna organisation — men till 261 mera än revisionen föreslagit. Av dessa borde dock 150, nämligen de med konstitutorial utnämnda, kunna föras å sjömanskårens stat såsom underofficerskorpraler, vadan antalet verkliga underofficersbeställningar kunde reduceras till 1,027. I propositionen har föreslagits ett sammanlagt antal underofficerare och flaggkorpraler av 960.

Härvid har Kungl. Maj:t i sina personalberäkningar — för att tillgodose det oundgängliga behovet av personal för sjötjänsten — nödgats icke blott avstå från beräkning av någon som helst ersättningspersonal för tjänsten i land utan även dessutom inskränkt antalet härför avsedda befattningar under det beräknade behovet. Härtill kommer det ökade behov av sekundofficerare, som följer av den i propositionen föreslagna organisationen av flygvapnet, vilket behov föranleder än ytterligare knapphet i tillgången av sekundofficerare för landtjänsten. Nu visar statistiken, att av den i land tjänstgörande underofficerspersonalen åtminstone 5 procent måste beräknas såsom icke tjänstbar. Är då antalet befattningar redan i sig självt för knappt beräknat, så måste — då institutionerna i land icke kunna upphöra — oundvikligen personal tagas från sjötjänsten för fyllande av landbehovet, och härav följer åter, att en del av de rustade fartygen måste dragas. Nu är det förnämsta ändamålet med hela sjöförsvarsorganisationen att ett visst antal fartyg skola kunna hållas utrustade och i övning. Den omfattning, som i propositionen givits åt fartygsrustningarna, torde få anses vara den minsta som kan ifrågakomma. Detta organisationens viktigaste ändamål äventyras alltså, därigenom att personal för landtjänsten beräknats för knapp. Detta synes mig icke kunna undvikas med mindre åtminstone hänsyn tages till den procent av personalen, som enligt erfarenhetens vittnesbörd måste ständigt beräknas vara otjänstbart på grund av sjukdom och andra anledningar. På grund härav finner jag det oundgängligt, att den av Kungl. Maj:t beräknade staten för underofficerskåren ökas med så många beställningar, som motsvarar 5 % av den för landtjänstgöring avsedda personalen. Antalet dylika befattningar uppgår i propositionen till 418, och utgör 5 % härav 22. Antalet sekundofficers- och flaggkorpralsbefattningar bör således ökas från

det av regeringen föreslagna 960 till 982. Med tillämpande i det närmaste av samma fördelning inom graderna, som i regeringspropositionen borde då detta antal fördelas till

605 sekundofficerare och

377 flaggkorpraler,

eller respektive 15 och 7 befattningar mera än propositionen upptager.

Inom sekundofficerskåren borde, med tillämpande av praktiskt sett samma proportionella fördelning som i regeringspropositionen, beställningarna utgöras av

30 sekundlöjtnanter

170 sekundofficerare av 2. graden samt

405 sekundofficerare av 3. graden

inberäknat för flygvapnet avsedd personal.

Jämfört med regeringspropositionen skulle således på sekundofficerskårens stat komma en ökning av

5 sekundofficerare av 2. graden och

10 sekundofficerare av 3. graden.

De 7 befattningar varmed det i propositionen ifrågasatta antalet flaggkorpraler enligt ovan borde ökas anser jag böra hänföras till den 3. underofficersgraden, som av mig föreslagits allt fortfarande böra finnas kvar.

På grund av det ovan anförda får jag hemställa,

att riksdagen ville besluta att det i propositionen nr 20 föreslagna antalet sekundofficerare vid flottan skall ökas med 5 sekundofficerare av 2. graden och 10 sekundofficerare av 3. graden,

samt att flottans sekundofficerskår bland annat skall bestå av 257 sekundofficerare av en grad motsvarande de nuvarande underofficerarna av 3. graden, skolande sjömanskåren minskas med motsvarande antal.

Stockholm den 22 februari 1924.

Bj. Holmgren.